

ОСОБЛИВОСТІ СОЦІАЛІЗАЦІЇ ДІТЕЙ ПІДЛІТКОВОГО ВІКУ В УМОВАХ НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНОГО СЕРЕДОВИЩА ЗОШ

Становлення України як незалежної держави, її входження у світовий цивілізований простір орієнтує на побудову суспільства, яке забезпечує пріоритет людини як особистості, створення нової моделі педагогічної підготовки дітей підліткового віку в умовах навчально-виховного середовища ЗОШ.

Мета пропонованої статті передбачає: 1) визначити сутність ключових понять проблеми; 2) обґрунтувати педагогічні умови соціалізації підлітків в умовах ЗОШ.

Для досягнення поставленої мети з'ясуємо змістове наповнення понятійного апарату дослідження, зокрема такого ключового поняття, як соціалізація. Аналіз наукової літератури свідчить, що поняття соціалізації вживається дуже широко і носить багатоаспектний характер. Зупинимось на найбільш поширених визначеннях даного поняття.

Соціалізація (від лат. *socialis* – суспільний) – процес засвоєння індивідом певної системи знань, норм і цінностей, що дозволяють йому функціонувати повноправним членом суспільства [1, с. 840].

Соціалізація – процес засвоєння та подальшого розвитку індивідом соціально-культурного досвіду – трудових навичок, знань, норм, цінностей, традицій, що накопичені та передані від покоління до покоління, процес включення індивіда в систему суспільних відносин та формування у нього соціальних якостей [2, с. 772].

Соціалізація особистості – процес залучення індивіда в систему суспільних відносин, формування його соціального досвіду, становлення та розвитку як цілісної особистості [2, с. 448].

Значущим для нашого дослідження є усвідомлення взаємодії компонентів процесу соціалізації, важливе для координації спрямованих педагогічних дій. З-поміж таких (А. В. Мудрик) називає наступні:

1. Стихійна соціалізація людини у взаємодії та під впливом об'єктивних обставин життя суспільства, зміст, характер та результати які визначаються соціально-економічними та соціокультурними реаліями.

2. Відносно керована соціалізація, коли держава застосовує певні економічні, законодавчі, організаційні міри для розв'язання своїх завдань, які об'єктивно впливають на зміни можливостей та характеру розвитку, життєвого шляху тих чи інших вікових груп.

3. Відносно соціально контрольована соціалізація (виховання), тобто планомірне створення суспільством та державою правових, організаційних, матеріальних та духовних умов для розвитку людини.

4. Самозміна людини, яка має асоціальний, антисоціальний вектор

(самобудівництво, самовдосконалення, саморуйнування), відповідно до індивідуальних ресурсів із урахуванням об'єктивних умов життя.

Зважаючи на вищезазначене, зауважимо, що соціалізуючись, підліток не тільки «збагачується суспільним досвідом, але насамперед реалізує себе як особистість, своїм впливом на життєві обставини і людей, які її оточують».

У ході дослідження проблеми соціалізації студентської молоді було виокремлено такі соціально-педагогічні умови:

– розробка системи самовдосконалення студентів, з метою розкриття їхнього творчого потенціалу, репрезентація прав, обов'язків та інтересів студентів у стосунках із адміністративними підрозділами та громадськими організаціями коледжу;

– налагодження роботи кураторів академічних груп та організація їх навчання й обміну досвідом (методичні наради, семінари, педагогічні читання, круглі столи, дискусії, тренінги тощо);

– створення студентської соціальної служби коледжу з метою вивчення стану виховної роботи, запитів та інтересів студентів та вироблення нової стратегії і тактики їх соціального виховання;

– організація роботи, спрямована на залучення студентів до різноманітних видів діяльності, які сприяють зростанню соціалізації студентської молоді;

– розробка організаційних форм роботи для стимулювання кожного студента займатися самоосвітою, самовихованням, самовдосконаленням (асоціації, клуби за інтересами, наукові гуртки, диспути і дискусії, зустрічі опонентів, вечори запитань і відповідей, «круглі столи», творчі зустрічі з видатними вченими, митцями, виставки робіт, студентські театри тощо).

Такий підхід до організації навчально-виховного процесу вимагає формування творчої особистості, розвиток умінь самостійно поповнювати свої знання, тобто виникає проблема такої концепції навчання і виховання, яка передбачає активне включення у процес навчання, максимальну реалізацію її потреб, цілей та інтересів.

На основі вищевикладеного ми дійшли висновку, що особливість навчально-виховної інфраструктури полягає у створенні соціально-педагогічних умов, які б сприяли розвитку ініціативності, творчості підлітків, їх самоствердженню і самовдосконаленню, а це веде в кінцевому результаті до їх соціалізації – до соціального становлення.

Список використаних джерел:

1. Философский энциклопедический словарь / Гл. редакция: А. Ф. Ильичев, П. Н. Федосив, С. М. Ковалев, В. Г. Панов. – М. : Советская энциклопедия, 1983. – 840 с.
2. Украинский советский энциклопедический словарь: В 3-х т. / Ред. А. В. Кудрицкий и др. – К. : Глав. ред. УСЭ, 1989. – Т. 3. – 772 с.